

T A R T I Ş M A

DOĞAL KAYNAKLAR AÇISINDAN YENİ TÜRK DEVLETLERİ

Mehmet Yaşar ETHEM 1. Cadde 11. Sokak, 29/8, Bahçelievler-ANKARA

ÖZÜ: Derginin Mayıs 1992 Sayısında neşredilen "Doğal Kaynaklar Açısından Yeni Türk Devletleri" başlıklı makale ile ilgili eleştiri hk.

Tesadüfen elime geçen Mayıs 1992 tarih ve 40 Sayılı dergideki makaleyi, benim de bu alanda bir çalışmam olduğu için dikkatle okudum. Bu ilginç çalışması için yazarını tebrik ederim. Ancak makalede iki husus dikkatimi çekti. Bunlardan biri bazı yer isimlerinin yanlış yazılması, diğeri de yeraltı kaynaklarının tamamının belirtilmemiş olmasıdır. Çıkacak yeni dergide yer verileceği ve yazarının da bundan memnun olacağı ümidiyle bu husustaki görüşlerimi aşağıya çıkarıyorum:

1) Yer isimleri hk.

<u>Makaledeki isim</u>	<u>Doğrusu</u>
Eski bastuz	Eki bastuz
Mangayşilak	Mangyshlak
Kustanay	Kutsanay
Petropovloks	Petropavlosk
Dizezkazgan	Dzezkazgan, Cezkazgan
Frunze	Kırgızistan'ın başkenti olan Bişkek (veya Pişkek), Rus işgal komutanının ismine izafeten SSCB döneminde Frunze olarak anılmaya başlamıştır. Makale yeni olduğuna göre Frunze yerine Bişkek yazılması gerekirdi.

2) Yeraltı kaynakları hk.

Okuyucuya kolaylık olsun diye makalede yer almayan yeraltı kaynakları yerine her cumhuriyetin yeraltı kaynaklarını tam liste halinde vermeyi münasip görüyorum:

Kazakistan

Petrol	Pb/Zn	W (Mo/W)	Boraks
Doğal gaz	PbS/BaSO ₄	V	Alunit
Taş kömürü	Sb	Cr	Asbest
Linyit	Mo (Cu/Mo/Au/Rn)	Sn	Tuz
Turba	(Cu/Mo)	Boksit	Au
Uranyum	Ni (Ni/Co)	Refrakter kil	Ag
Demir	Mn	Andaluzit	Fosfat
Bakır	Ti		

Özbekistan

Petrol	Mermer	Pb/Zn	W	
Doğalgaz	Kuarsit	Cu	Ozokerit	
Kömür	Alçı taşı	Sb	Kehribar (?)	
Uranyum	Tuz	Mo (Cu/Au/Mo/Rn)		
Kükürt	Firuze	Sn		
Asbest	Alunit	Hg		

Kırgızistan

Petrol	Cu	Sb		
Kömür		Hg		
Doğalgaz	Pb/Zn	Au		

Tajikistan

Petrol	Kömür	Pb/Zn	Hg	Au
Doğalgaz	Demir	Sb	Mo	
	Tuz	W	Sn	

Türkmenistan

Petrol	Doğalgaz	S	Hg	Fe
--------	----------	---	----	----

Azerbaycan

Petrol		İyod bromürlü sular (Şifalı çamur)		
Doğalgaz		Mermer		
Pb/Zn		S		
Zn/Pb/Cu/Au/Nadir Toprak E.		Co		
Fe		Alunit		
Cu		Tuz		
Ag				

Saygılarımla,

YANIT

Sadettin KORKMAZ KTÜ Jeoloji Müh. Bölümü, Trabzon

Jeoloji Mühendisliği Dergisinin 40. sayısında (Mayıs, 1992) yayımlanan "Doğal Kaynaklar Açısından Yeni Türk Devletleri" adlı yazıma Sayın M. Yaşar Ethem tarafından gönderilen eleştiriye içtenlikle teşekkür ederim. Bu konuya ilişkin cevabım aşağıdadır.

1- Makalede adı geçen yer adları İngilizce Time dünya atlasından alınmış ve Türkçe kökenli olanlar Türkçe yazılmıştır. Bunlardan sadece Ekibaztuz ve Petropavlosk adlarında yazım hataları olmuştur. Kazakistan'da yer alan Dzhezhkazgan, Dizekzazgan olarak, Mangyshlak ise Mangayşlak olarak Türkçeleştirilmiştir. Kustanay adı ise yazarın belirttiği gibi Kutsanay olmayıp Kustanay'dır. Bugün, Kırgızistan'ın başkenti olan Bişkek makale hazırlandığı sırada Frunze olarak anılıyordu. Bu nedenle de makalede aynı adlama kullanılmıştır.

2- Yazar eleştirisinde Türki cumhuriyetlere ait büyük ve küçük ölçekli ne kadar maden yatağı varsa hepsinin sadece isimlerini vermiş. Benim daha önce makalemde belirttiğim maden, petrol, kömür ve endüstriyel hammadde yatakları ekonomik açıdan önem taşıyan ve büyük ölçekli yatakları kapsamaktadır. Ayrıca bu yatakların bulunduğu yerler tablolar halinde verilmiştir. Daha küçük ölçekli yataklara pek değinilmemiştir. Bu küçük ölçekli yatakların sayısını daha da çoğaltmak mümkündür. Ayrıca yazarın isimlerini belirttiği bazı maden yatakları da ekonomik açıdan artık pek önem taşımayan yataklardır. Örneğin, Andaluzit bir silikat minerali olup, pek ekonomik değeri yoktur.

Saygılarımla.